

Bölüm 7: Kilitlenmeler

Bölüm 7: Kilitlenmeler

- Kilitlenme Problemi
- Sistem Modeli
- Kilitlenme Tarifi
- Kilitlenmeler için Çözüm Yöntemleri
- Kilitlenme Önleme
- Kilitlenmeden Kaçınma
- Kilitlenme Tespiti
- Kilitlenmeden Kurtulma

Hedefler

- Aynı anda çalışan işlemlerin görevlerini tamamlamasına engel olan kilitlenmelerin açıklanması
- Bir bilgisayar sistemindeki kilitlenmelerin oluşmasını engelleyen veya bu kilitlenmelerden kurtulmayı sağlayan yöntemlerin açıklanması

Kilitlenme Problemi

- Her biri bir kaynağı tutan işlemlerden oluşan bir kümede, aynı işlemlerin bu kümedeki bir başka işleme ait kaynağı elde etmek için beklemesi sonucu bloklanmaları
- Örnek
 - Sistem 2 disk sürücüsüne sahip
 - P_1 ve P_2 işlemlerinin her biri bir diski kullanıyor ve her biri diğer diske ihtiyaç duyuyor
- A ve B semaforları (ilk değerleri 1) ile örnek

P_0

wait (A);

wait (B);

P_1

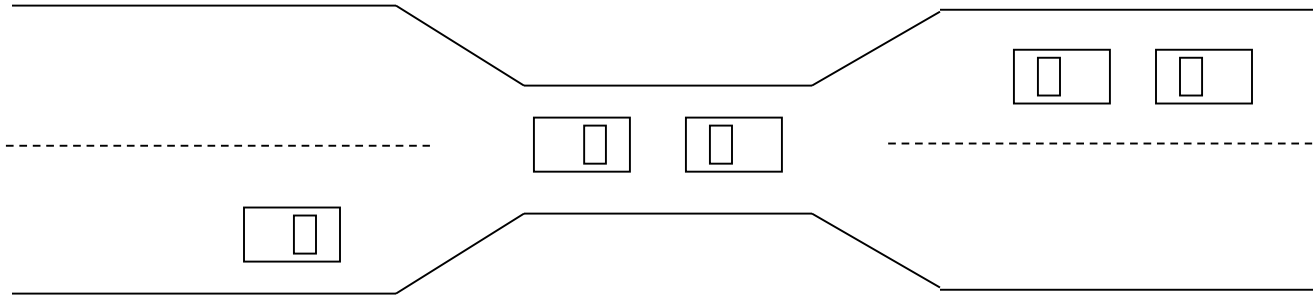
wait (B);

wait (A);

Köprüden Karşıya Geçme Örneği

- Köprü üzerinde trafik tek yöne akabilir
- Köprü bir kaynak gibi görülebilir
- Eğer kilitlenme olursa, araçlardan biri geriye giderse sorun çözülebilir
- Eğer kilitlenme olursa birden fazla aracın geri çekilmesi gerekebilir
- Açlık (starvation) mümkündür
- Not: Pek çok işletim sistemleri kilitlenmelere engel olmaz veya kilitlenmeleri tespit edip çözmeye çalışmaz

Sistem Modeli

- Kaynak tipleri R_1, R_2, \dots, R_m
CPU döngüleri (CPU cycles), hafıza alanı, I/O cihazları
- Her R_i kaynak tipi W_i örneklerine sahiptir
- İşlemler bir kaynağı aşağıdaki şekilde kullanırlar:
 - **istek (request)**
 - **kullanım (use)**
 - **iade etme (release)**

Kilitlenme Tarifi

Kilitlenme dört şartın aynı anda sağlanması durumunda ortaya çıkar.

- **Birbirini dışlama (mutual exclusion):** belli bir anda sadece bir işlem, bir kaynağı kullanmalıdır
- **Tutma ve Bekleme (hold and wait):** en az bir kaynağı tutan bir işlem başka işlemler tarafından tutulan ek kaynaklar için beklemelidir
- **Kesinti Yokluğu (no preemption):** bir kaynak ancak o kaynağı tutan işlem, kaynağı isteyerek bırakırsa serbest kalmalıdır
- **Dairesel Bekleme (circular wait):** öyle bir bekleyen işlem kümesi olmalıdır ki $\{P_0, P_1, \dots, P_n\}$, P_0, P_1 tarafından tutulan bir kaynağı beklemeli, P_1, P_2 tarafından tutulan bir kaynağı beklemeli, \dots, P_{n-1}, P_n tarafından tutulan bir kaynağı beklemeli ve P_n, P_0 tarafından tutulan bir kaynağı beklemelidir

Kaynak-Ayırım Çizgesi (1/2)

Resource-Allocation Graph

V noktalar kümesi ve E kenarlar kümesi

- V iki farklı tipe bölünüyor:
 - $P = \{P_1, P_2, \dots, P_n\}$, sistemdeki tüm işlemlerin kümesi
 - $R = \{R_1, R_2, \dots, R_m\}$, sistemdeki tüm kaynakların kümesi
- **İstek kenarı (request edge)** – $P_i \rightarrow R_j$ yönlü kenar
- **Atama kenarı (assignment edge)** – $R_j \rightarrow P_i$ yönlü kenar

Kaynak-Ayırım Çizgesi (2/2)

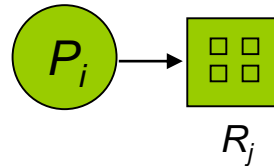
- İşlem

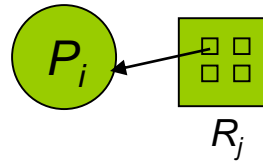
- 4 örneği olan kaynak tipi

- P_i , R_j örneğini istiyor

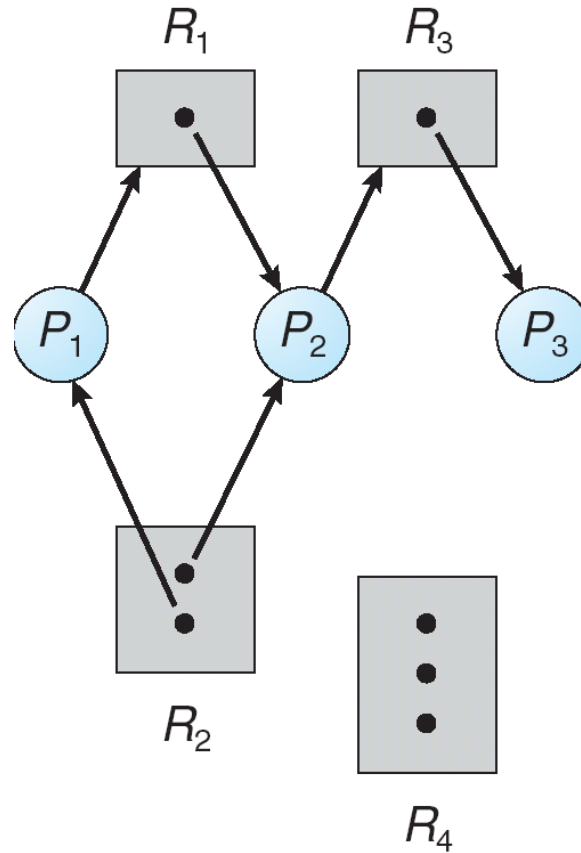

- P_i , R_j örneğini tutuyor

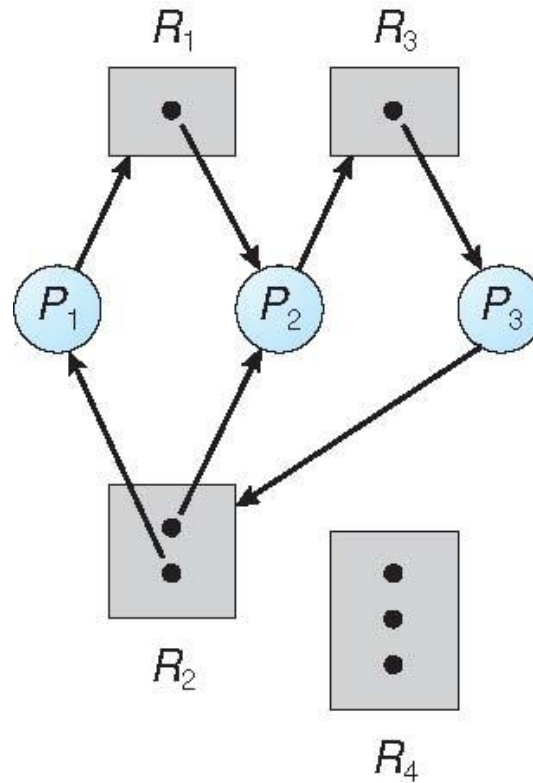

Örnek Kaynak-Ayırım Çizgesi

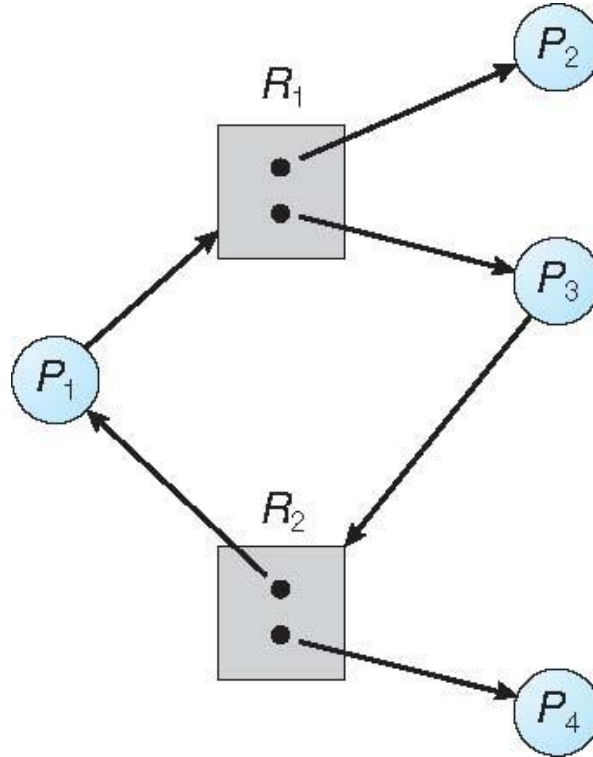

Kilitlenme İçeren Kaynak-Ayrım Çizgesi

Döngü İçeren Fakat Kilitlenme İçermeyen Çizge

Kaynak-Ayırım Çizgesi Temel Bilgileri

- Eğer çizge döngü içermiyorsa \Rightarrow kilitlenme yok
- Eğer çizge döngü içeriyorsa \Rightarrow
 - Her bir kaynak tipi için bir örnek varsa, kilitlenme var
 - Her bir kaynak için birden fazla örnek varsa, kilitlenme olma olasılığı var

Java Kilitleme Örneği (1/2)

```
class A implements Runnable
{
    private Lock first, second;

    public A(Lock first, Lock second) {
        this.first = first;
        this.second = second;
    }

    public void run() {
        try {
            first.lock();
            // do something
            second.lock();
            // do something else
        }
        finally {
            first.unlock();
            second.unlock();
        }
    }
}
```

Thread A

```
class B implements Runnable
{
    private Lock first, second;

    public A(Lock first, Lock second) {
        this.first = first;
        this.second = second;
    }

    public void run() {
        try {
            second.lock();
            // do something
            first.lock();
            // do something else
        }
        finally {
            second.unlock();
            first.unlock();
        }
    }
}
```

Thread B

Java Kilitlenme Örneği (2/2)

```
public static void main(String arg[]) {  
    Lock lockX = new ReentrantLock();  
    Lock lockY = new ReentrantLock();  
  
    Thread threadA = new Thread(new A(lockX,lockY));  
    Thread threadB = new Thread(new B(lockX,lockY));  
  
    threadA.start();  
    threadB.start();  
}
```

Eğer aşağıdaki senaryo gerçekleşirse kilitlenme mümkün:

threadA -> lockY -> threadB -> lockX -> threadA

Kilitlenmeler İçin Çözüm Yöntemleri

1. **Problemi yok say:** Sistemde kilitlenmelerin hiç bir zaman oluşmayacağını varsay. Pek çok işletim sistemi bu yöntemi kullanır: UNIX ve Java gibi
2. **Kilitlenmeyi Önleme:** Sistemin *asla* kilitlenme durumuna geçmesine izin verme.
3. **Kilitlenmeyi Çözme:** Sistemin kilitlenmesine izin ver. Ardından kilitlenme durumunu algılayıp kilitlenmeyi çöz.

Kilitlenmeyi Önleme (1/3)

- ❖ Deadlock Prevention
- ❖ Daha önce belirtildiği gibi, kilitlenme olması için dört gerekli şart sağlanmalıdır.
- ❖ Bu şartlardan en az birinin sağlanmazsa, kilitlenmenin önüne geçilir.
- **Birbirini dışlama (mutual exclusion)** – paylaşılamaz kaynaklar için şart (örn: yazıcı), paylaşılabilir kaynaklar için gerekli değil (örn: sadece okunabilir dosyalar)
- **Tutma ve Bekleme (hold and wait)** – bir işlem, bir kaynak için istekte bulunduğunda, başka bir kaynağı tutmadığının garantilenmesi gerekir. Örnek bir protokol:
 - İşlemin, ancak sahip olduğu kaynağı iade ettikten sonra yeni kaynak istemesine izin verilebilir
 - Problemler
 - Düşük performanslı kaynak kullanımı
 - Açlığın (starvation) mümkün olması

Kilitlenmeyi Önleme (2/3)

■ Kesinti Yokluğu (no preemption) –

- Eğer bazı kaynaklara sahip bir işlem, direk elde edemeyeceği bir kaynağı isterse, tüm sahip olduğu kaynakları elinden alınır ve bekleme moduna alınır
- Geri alınan kaynaklar, bu kaynakları bekleyen işleme verilir
- Kaynakları alınan işlem, ancak eski kaynaklarını ve yeni istediği kaynakları alabileceği zaman yeniden başlatılır
- Bu protokol, genellikle, durumu kolayca kaydedilip eski haline gelebilecek kaynaklar için kullanılır (yazmaçlar ve hafıza alanı gibi)

■ Dairesel Bekleme (circular wait) – kaynaklara erişimi impose a total ordering of all resource types, and require that each process requests resources in an increasing order of enumeration

Kilitlenmeyi Önleme (3/3)

- **Dairesel Bekleme (circular wait)** – kaynaklara erişimi tam anlamıyla sıraya koyarak ve işlemlerin kaynakları bu sıraya uygun şekilde elde etmesini sağlayarak engellenebilir

$F(\text{teyp sürücüsü}) = 1$

$F(\text{disk sürücüsü}) = 5$

$F(\text{yazıcı}) = 12$

- Hem yazıcıyı hem de teyp sürücüsünü elde etmek isteyen işlemci, önce teyp sürücüsünü, ardından yazıcıyı istemelidir

Kilitlenmeden Kaçınma (1/2)

- ❖ Deadlock Avoidance
- ❖ Önceki slaytlarda anlatılan kilitlenme önleme algoritmaları, kilitlenmenin dört ön şartından en az birinin oluşmasını engelleyerek çalışıyordu
- ❖ Bu ise sistemin ve cihazın kullanım performansının düşmesine neden olmaktaydı
- ❖ Kilitlenme önlemede alternatif bir yöntem, kaynakların nasıl isteneceğine dair ek **önbilgi** gerektirir
- ❖ İhtiyaç duyulan önbilginin miktarına ve tipine göre farklı algoritmalar bulunmaktadır

Kilitlenmeden Kaçınma (2/2)

- En basit ve en kullanışlı model, işlemlerin her bir tip kaynaktan en fazla kaç tane ihtiyaç duyabileceğini belirtmesini gerektirir
- Bu bilgileri elde eden kilitlenme kaçınma algoritması dinamik olarak kaynak atama durumunu inceler ve dairesel-bekleme (circular-wait) durumunun oluşmasına izin vermez
- Kaynak atama durumu, kullanılabilir ve boştaki kaynak sayısı ile işlemlerin maksimum istekleri ile belirlenir

Güvenli Durum (Safe State)

- Bir işlem boştaki bir kaynağı istediğinde, sistem kaynağın bu işleme verilmesi durumunun sistemi kilitlenmeye neden olmayacak güvenli durumda bırakıp bırakmayacağına karar vermelidir
- Eğer sistem kaynakları tüm işlemlere kilitlenme olmaksızın belirli bir işlem sırasında sağlayabiliyorsa, sistem güvenli durumdadır
- Sistemdeki $\langle P_1, P_2, \dots, P_n \rangle$ işlem sırasını ele alalım
- $j < i$ iken, P_i 'nin istediği tüm kaynaklar, boştaki kaynaklar ve tüm P_j işlemlerinin tuttuğu kaynaklar tarafından sağlanıyorsa sistem güvenli durumdadır
- Bu şart sağlanmazsa sistem güvenilmez (unsafe) durumdadır
- Her güvenilmez durum kilitlenmeye neden olmak zorunda değildir, ancak kilitlenmeye neden olabilir

Güvenli Durum (Safe State)

■ Genel mantık:

- Eğer P_i kaynak istekleri o an için karşılanamıyorsa, P_i , P_j işlemlerinin tümünün sonlanmasını bekleyebilir
- P_j sonlandığında, P_i ihtiyaç duyduğu kaynakları elde edebilir, çalışır ve normal şekilde sonlanır
- P_i sonlandığında, P_{i+1} ihtiyaç duyduğu kaynakları elde edip çalışmaya devam eder ...

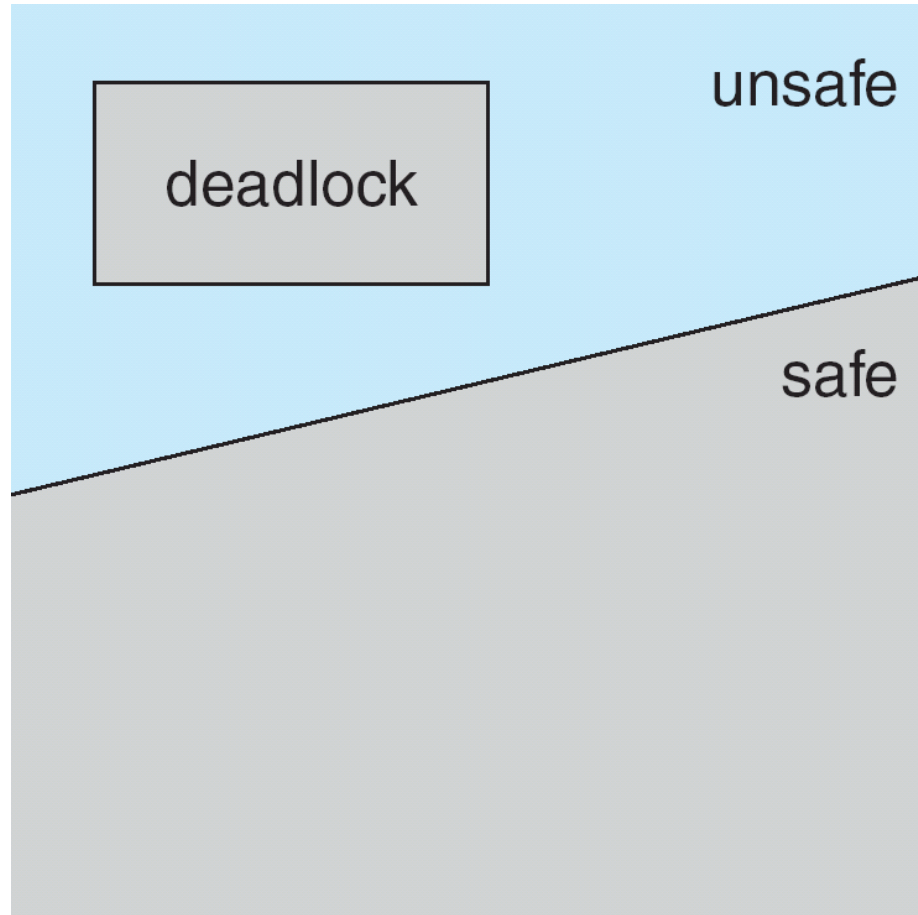
Güvenli Durum – Temel Bilgiler

- Eğer sistem güvenli durumdaysa \Rightarrow kilitlenme olmaz
- Eğer sistem güvenilir durumdaysa \Rightarrow kilitlenme ihtimali vardır
- Kilitlenmeden kaçınma \Rightarrow sistemin hiç bir zaman güvenilir duruma geçmemesi sağlanarak gerçekleştirilebilir

Güvenilir, Güvenilmez ve Kilitlenme Durumları

Kilitlenmeden Kaçınma Algoritmaları

- Belirli bir kaynak tipinden bir tane örnek bulunması
 - Kaynak-Ayrım Çizgesi kullanımı
- Belirli bir kaynak tipinden birden fazla örnek bulunması
 - Banker algoritması kullanımı

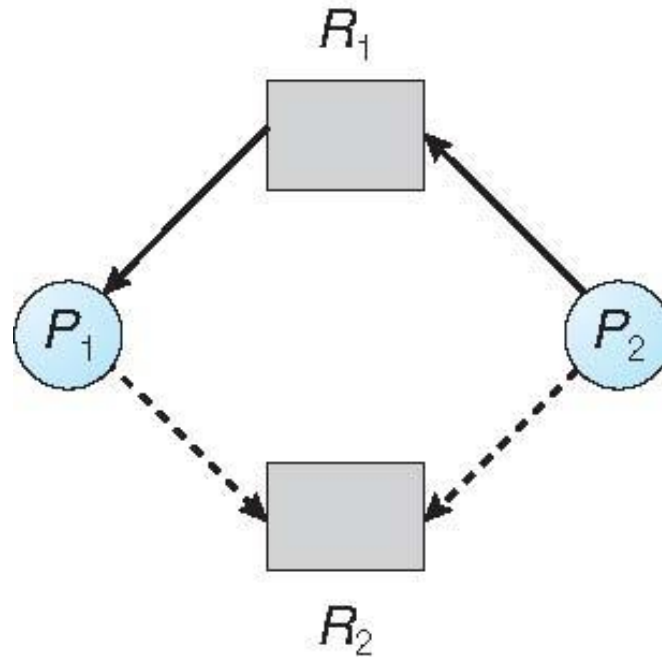
Kaynak-Ayırım Çizgesi Yaklaşımı

- **Niyet kenarı (claim edge)** $P_i \rightarrow R_j$, P_i işleminin ileride bir zamanda R_j kaynağını isteyebileceğini gösteriyor ve çizge üzerinde nokta nokta çizgi (dashed line) şeklinde gösteriliyor
- Niyet kenarı, işlem, kaynağı istediğinde **istek kenarına (request edge)** dönüştürülüyor
- İstek kenarı, kaynak işleme atandığında **atanma kenarına (assignment edge)** dönüştürülüyor
- Bir kaynak işlem tarafından iade edildiğinde, atanma kenarı iddia kenarına dönüştürülüyor
- İşlemler, sistemdeki kaynaklar için önceden niyetlerini bildirmelidir

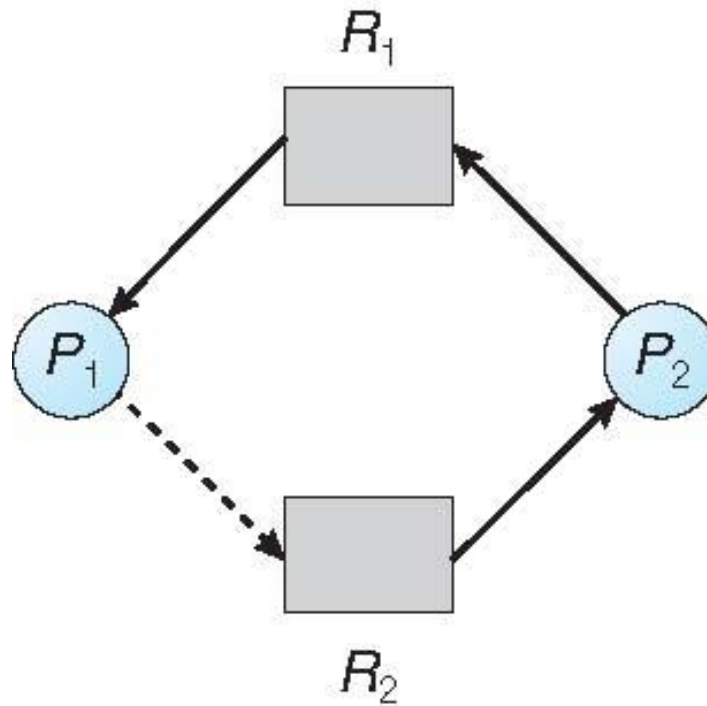

Kaynak-Ayırım Çizgesi

Kaynak-Ayrım Çizgesi – Güvenilmez Durum

Kaynak-Ayırım Çizgesi Algoritması

- P_i işleminin R_j kaynağını istediğini varsayalım: istek kenarı
- Eğer istek kenarının atanma kenarına dönüşümü, kaynak-ayırım çizgesinde bir döngünün oluşmasına neden olmuyorsa istek karşılanır
- Aksi halde istek karşılanmaz

Banker Algoritması

- Belirli bir kaynak tipinden birden fazla örnek bulunması
- Her bir işlem maksimum kullanım tahminini, kullanım niyeti olarak bildiriyor
- Bir işlem kaynak talebinde bulunduğunda beklemek zorunda kalabilir
- Bir işlem istediği tüm kaynaklara sahip olduğunda, bu kaynakları sınırlı bir zaman içinde iade etmelidir

Banker Algoritması için Veri Yapıları

n = işlem sayısı

m = kaynak tipi sayısı

- **Available (uygun):** m boyutunda vektör. Eğer $Available[j] = k$ ise, R_j tipinde k örnek kullanıma uygun durumda
- **Max (maksimum):** $n \times m$ matrisi. Eğer $Max[i,j] = k$ ise, P_i işlemi R_j tipinde kaynaklardan en fazla k tanesini isteyebilir
- **Allocation (ayırım):** $n \times m$ matrisi. Eğer $Allocation[i,j] = k$ ise, P_i işlemi şu anda R_j tipindeki kaynaklardan k tanesine sahiptir
- **Need (ihtiyaç):** $n \times m$ matrisi. Eğer $Need[i,j] = k$ ise, P_i işleminin son bulması için R_j kaynak tipinden k tanesine daha ihtiyaç duyabilir

$$Need[i,j] = Max[i,j] - Allocation[i,j]$$

Güvenlik Algoritması

1. *Work* ve *Finish* vektörleri sırasıyla m ve n uzunlukta olsun. İlk değer ataması:

$Work = Available$

$Finish[i] = false, i = 0, 1, \dots, n-1$

2. Aşağıdaki şartları sağlayan i değerini bul:

(a) $Finish[i] = false$

(b) $Need_i \leq Work$

Böyle bir i bulunmazsa, 4. adıma git

3. $Work = Work + Allocation_i$

$Finish[i] = true$

2. Adıma git

4. Tüm i değerleri için $Finish[i] == true$ ise sistem güvenli durumdadır

P_i İşlemi için Kaynak-İstek Algoritması

$Request = P_i$ işleminin istek vektörü. Eğer $Request_i[j] = k$ ise P_i işlemi R_j kaynak tipinden k tane istiyor

1. Eğer $Request_i \leq Need_i$ ise 2. adıma git. Değilse hata ver çünkü işlem belirlemiş olduğu maksimum istek sayısını aştı
2. Eğer $Request_i \leq Available$ ise, 3. adıma git. Değilse, P_i beklemeli, çünkü yeterli kaynak yok
3. Kaynak-atama durumunu aşağıdaki gibi değiştirerek P_i 'nin istediği kaynakları P_i 'ye verir gibi yap:

$$Available = Available - Request_i;$$

$$Allocation_i = Allocation_i + Request_i;$$

$$Need_i = Need_i - Request_i;$$

- Eğer güvenli ise \Rightarrow kaynaklar P_i 'ye verilir
- Güvenli değilse $\Rightarrow P_i$ beklemelidir ve kaynak-atama durumu eski haline getirilmelidir

Banker Algoritması Örneği

- $P_0 \dots P_4$; 5 işlem

3 kaynak tipi:

A (10 örnek), B (5 örnek), and C (7 örnek)

T_0 anındaki sistem durumu:

	<u>Allocation</u>	<u>Max</u>	<u>Available</u>
	$A \ B \ C$	$A \ B \ C$	$A \ B \ C$
P_0	0 1 0	7 5 3	3 3 2
P_1	2 0 0	3 2 2	
P_2	3 0 2	9 0 2	
P_3	2 1 1	2 2 2	
P_4	0 0 2	4 3 3	

Örnek (devamı)

- *Need* matrisinin içeriği (*Max – Allocation*) olarak tanımlanmıştır:

	<u>Need</u>		
	A	B	C
P_0	7	4	3
P_1	1	2	2
P_2	6	0	0
P_3	0	1	1
P_4	4	3	1

- Sistem güvenli durumdadır çünkü $\langle P_1, P_3, P_4, P_2, P_0 \rangle$ sırası güvenlik kriterini sağlamaktadır

Örnek: P_1 İsteği (1,0,2)

- P_1 , (1,0,2) isteğinde bulunmuş olsun
- Request \leq Available şartının kontrolü: $(1,0,2) \leq (3,3,2) \Rightarrow \text{true}$
- İstek karşılandıktan sonra, kaynak-atama durumunun güncel hali:

	<u>Allocation</u>	<u>Need</u>	<u>Available</u>
	A B C	A B C	A B C
P_0	0 1 0	7 4 3	2 3 0
P_1	3 0 2	0 2 0	
P_2	3 0 1	6 0 0	
P_3	2 1 1	0 1 1	
P_4	0 0 2	4 3 1	

- Güvenlik çalıştırıldığında $\langle P_1, P_3, P_4, P_0, P_2 \rangle$ sırasının güvenlik şartını sağladığı görülür

Örnek: Diğer İstekler

	<u>Allocation</u>	<u>Need</u>	<u>Available</u>
	A B C	A B C	A B C
P_0	0 1 0	7 4 3	2 3 0
P_1	3 0 2	0 2 0	
P_2	3 0 1	6 0 0	
P_3	2 1 1	0 1 1	
P_4	0 0 2	4 3 1	

- P_4 'ün (3,3,0) isteği karşılanabilir mi?
 - Yeterli kaynak yok
- P_0 'ın (0,2,0) isteği karşılanabilir mi?
 - Kaynaklar yeterli fakat yeni sistem durumu güvenli değil

Kilitlenme Tespiti ve Kurtarma

Kitilenmeyi önleme ve kilitlenmeden kaçınma çözümlerini kullanmayan sistemlerde:

- Sistemin kilitlenme durumuna girmesine izin verilir
- Kilitlenme tespit algoritması
- Kilitlenmeden kurtarma mekanizması

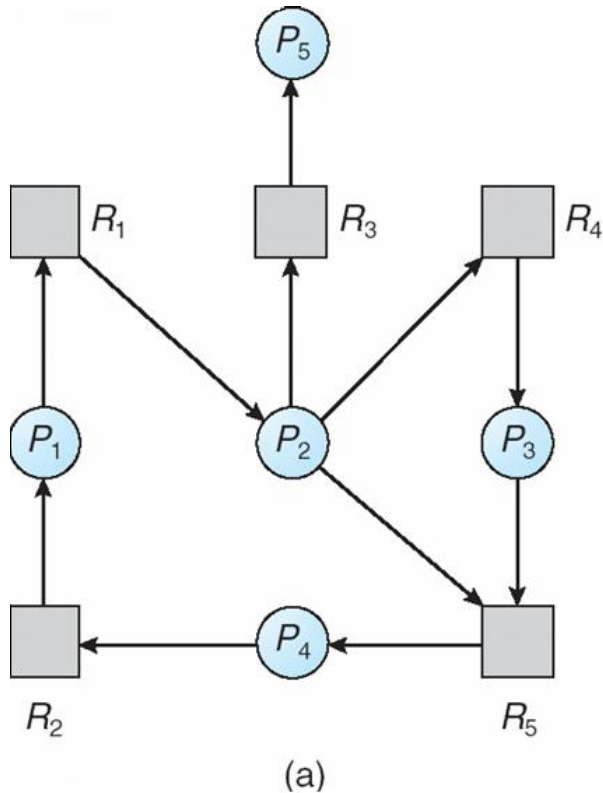
Tüm Kaynak Tipleri için Birer Örnek

- Bekleme çizgesini (*wait-for* graph) düzenli olarak güncelle
 - Çizge nodları işlemlerdir
 - Eğer P_i , P_j 'yi bekliyorsa $P_i \rightarrow P_j$
- Belirli zaman aralıklarında, bekleme çizgesinde döngü arayan algoritmayı çalıştır. Eğer döngü varsa, kilitlenme vardır
- Bir çizgede döngü tespit eden algoritma n^2 işlem gerektirir
- Burada n , çizgedeki nodların sayısıdır

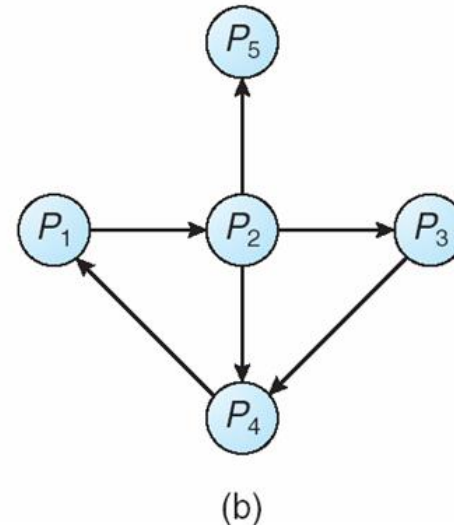

Kaynak-Ayrım Çizgesi ve Bekleme Çizgesi

Kaynak-Ayrım Çizgesi

Karşılık gelen Bekleme Çizgesi

Kaynak Tiplerinden Birden Fazla Örnek Bulunması

- **Available (uygun):** m uzunluğunda vektör. Her bir tip kaynak için kaynaktan kaç tanesinin boşta ve kullanılabilir olduğunu belirtiyor
- **Allocation (ayırım):** $n \times m$ boyutlu matris. Her bir tip kaynağın her bir işlem tarafından kadarının kullanıldığını belirtir.
- **Request (istek):** $n \times m$ boyutlu matris. Her bir işlemin o anki isteklerini gösterir. Eğer $Request[i, j] = k$ ise, P_i işlemi R_j tipinde kaynaktan k tane daha istiyor demektir

Kilitlenme Tespit Algoritması

1. *Work* ve *Finish* vektörleri sırasıyla *m* ve *n* uzunluğunda olsun. . İlk değer ataması:
 - (a) *Work* = *Available*
 - (b) $i = 1, 2, \dots, n$, eğer $Allocation_i \neq 0$ ise, $Finish[i] = \text{false}$; değilse, $Finish[i] = \text{true}$
 2. Aşağıdaki şartları sağlayan *i* indeksini bul:
 - (a) $Finish[i] == \text{false}$
 - (b) $Request_i \leq Work$
- Eğer bu şartları sağlayan *i* değerini bulamazsan, 4. adıma git

Kilitlenme Tespit Algoritması (Devam)

3. $Work = Work + Allocation_i$
 $Finish[i] = true$
2. adıma git
4. Eğer herhangi bir i değeri için, $1 \leq i \leq n$, $Finish[i] == false$, şartı sağlanıyorsa sistem kilitlenmiştir. Dahası $Finish[i] == false$ ise, P_i işlemi kilitlenmiştir

Bu algoritma sistemin kilitlenme durumunda olup olmadığını bulmak için $O(m \times n^2)$ işlem gerektirir

Tespit Algoritması Örneği

- $P_0 \dots P_4$; 5 işlem,
Üç kaynak tipi: A (7 örnek), B (2 örnek), ve C (6 örnek)

- T_0 anına sistem durumu:

	<u>Allocation</u>	<u>Request</u>	<u>Available</u>
	A B C	A B C	A B C
P_0	0 1 0	0 0 0	0 0 0
P_1	2 0 0	2 0 2	
P_2	3 0 3	0 0 0	
P_3	2 1 1	1 0 0	
P_4	0 0 2	0 0 2	

- $\langle P_0, P_2, P_3, P_1, P_4 \rangle$ sırası ile çalıştırılırlarsa will tüm i değerleri için $Finish[i] = \text{true}$ olur

Tespit Algoritması Örneği (Devam)

- P_2 'nin C tipinde ek bir kaynak daha istediğini düşünelim

	<u>Request</u>		
	A	B	C
P_0	0	0	0
P_1	2	0	1
P_2	0	0	1
P_3	1	0	0
P_4	0	0	2

- Sistemin durumu?
 - P_0 'ın bıraktığı kaynaklar geri iade edilir ama diğer işlemlerin isteklerini karşılayacak miktarda kaynak bulunmamaktadır
 - P_1 , P_2 , P_3 , ve P_4 işlemlerinin dahil olduğu bir kilitlenme oluşur

Tespit Algoritması Kullanımı

- Tespit algoritmasının ne zaman ve hangi sıklıkta çalıştırılacağı aşağıdaki faktörlere bağlıdır:
 - Kilitlenme hangi sıklıkta gerçekleşir?
 - Kaç tane işlemin durumu geriye alınmalıdır?
 - ▶ Her bir ayırık döngü (disjoint cycle) için bir tane
- Eğer tespit algoritması rastgele çağırılırsa, kaynak çizgesinde pek çok döngü bulunur ve kilitlenmiş pek çok işlem arasında hangi işlemlerin kilitlenmeye neden olduğunu tespit edemeyiz

Kilitlenmeden Kurtarma: İşlemin Sonlandırılması

- Tüm kilitlenen işlemleri sonlandır
- Kilitlenme döngüsü ortadan kalkana kadar, işlemleri teker teker sonlandır
- İşlemleri hangi sırada sonlandırmalıyız?
 - İşlemin önceliğine göre
 - İşlem ne kadar süredir çalışıyor ve sonlanması için ne kadar süreye ihtiyacı var?
 - İşlemin kullandığı kaynaklar?
 - İşlemin tamamlanması için ne kadar kaynağa ihtiyacı var?
 - Kaç tane işlemin sonlandırılması gerekiyor?
 - İşlem interaktif mi yoksa sıralı (batch) işlem mi?

Kilitlenmeden Kurtarma: Kaynak İadesi

- Kurban (victim) seçimi – hangi işleme ait hangi kaynaklar geri alınmalıdır
- Geriye sarma (rollback) – Bir işlemde bir kaynağı geri aldığımızda ne yapacağız? Açık bir şekilde işlem çalışmaya normal şekilde çalışmaya devam edemez.
 - İşlemi durdurduğ yeniden başlatmak
- Açlık (starvation) – bazı işlemler her zaman kurban olarak seçilebilir
 - geriye alınma sayısı seçimin bir parametresi olarak kullanılabilir

